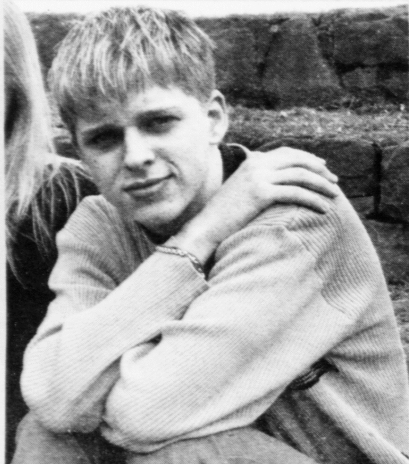

Teitur góð ummæli

Seinasta vikuskiftið var stóra tónleikatiltakið „Spot version 6.0“ í Arhus. Nóg stór norðon nœvn tóku lut, eitt nú Teitur Lassen og MC-Hár. Sum skilst á ummælunum hevur Teitur Lassen veruliga gjørt burtur av sær. Erik Jensen, ið er danskur tónleikaummælari skrivaði soleiðis mánaðagin:

„Samt det færøske fund Teitur, hvis swingende jazz rummer musikalsk råstøv nok til at betale øernes gæld tilbage. En imponerende 22 årig ener med et nærmest ufatteligt potentiale, som får selv hærde musikere at bukke sig i respekt. For den svære originalitet og tro på egne evner.“

P3 á netinum

Á middegi síðsta týsdag varð útvarpsrás 3 hjá Danmarks Radio lögð á netið. Hetta er ein roynd í 3 mánaðir. Kollveltandi royndin er eitt samstarv millum Danmarks radio, Tele Danmark, Real Networks og Microsoft. Til ber sostatt at lurta eftir danska P3 við Realplayer ella Media-player. Adressan er: <http://www.dr.dk/p3/lyt.htm>

Poe 150 ár

Hin 7. okt. vóru 150 ár síðani Edgar Allan Poe var borin í heim. Í Amerika var hann í nógv ár eftir deyða sín undir-mettur bókmentliga. Hann bar orð fyrri at vera asosialur, amoralskur, psykopatur, alkoholikari og narkomanur. Poe livdi ikki eitt liv sum ein miðalhampa amerikanari. Hann livdi eitt hvar liv, og tey 40 árin, hann helt til tað, flutti hann nógv bókmentlig mörk. Og tað dugdu europearar betur at virða. Longu fá ár eftir deyða hansara varð hann týddur til fleiri mál, og Baudelaire skýrði hann at vera slóðbrótaran fyrri sýmbolismuni og modernismuni í breiðastu merking. Síðani hevur hvørt ættarlið funnið og tikið sín Poe til sín. Eitt er vist, Poe var alla sína tíð fátækur, men hann skrivaði ongantíð ókritiskt just for money!

Nordvision 40 ár

Í hesum døgum eru 40 ár síðani Nordvision-samstarvið tók seg upp. Stjóri á ráðsini er Astrid Gartz. Nordvision er samstarvssfelagskapur fyrri øll Norðurlond, ið hevur til endamáls at keypa og selja sendingar hjá hvør øðrum. Samstarvið hevur stóran týdning fyrri Norðurlond. Síðsta ár keyptu og seldu DR, NRK, SVT, íslenska RUV og finska YLE á henda hátt 2.000 tímar sjónvarp, harav 1.112 tímar vóru samstarvsframleiðslur. Hetta er fyribils eitt met.

Felags vegir í einum nýggjum Europa

Norðurlandskir parlamentarikarar fara at kanna møguleikarnar fyrri at økja um samstarvið við Týskland. Hetta kemur fram nú felagsnorðurlandska sendistovan í Berlin letur upp 21. okt. Nú Berlin verður hövuðsstaðurin í Týsklandi, verður mett, at Týskland er komið eitt stig nærri Norðurlondum.

Kvinnunetverk skal tryggja framtíðina

Ráðharrar og parlamentarikarar úr øllum Norðurlondum tóku seinasta vikuskiftið lut á ráðstevnu „Kvinnur og fólkaraði“, ið var í Íslandi. Endamálið við ráðstevnu var at víðgera, hvørji ambod vknur hava til at fara virkarn inn í politisku og búskaparligu menningina í Baltikum, Russlandi og Norðurlondum. Uppá tal var at seta á stovn eitt kvinnunetverk, sum samstarvar á altjóða stigi eins og í hvørjum øki sær sum ein lið í uppbyggingini av fólkaraðinum og fyrri at arbeiða fram ímóti tryggleika í økinum. Norðurlandaráðið hevur veitt hálva miljón krónur í stuðli til russiskar og baltiskar luttakarar frá ymskum felagskapum og granskaraverðini.

Á ráðstevnu, sum endaði við, at Hillary Rodham Clinton helt roðu, tóku nógvir norðurlandskir felagskapir lut, eitt nú Implementing Partners, Nordiska Investering-banken, Nordiska Journalistcentret, Nordiska institutet för kvinno- och könsforskning, og Nordens folkliga akademi.

Ráðstevnan er fyrsta stigið á leiðini í eini stórari tilgongd, ið heldur fram við verkætlanum og øðrum. Um eitt ár verður aftur ráðstevna, har tikið verður saman um, hvat komið er burtur úr.

Subject: Teldubræv
Date: Fri 15. okt. 1999
To: post@sosialurin.fo
From: edvardjoensen@hotmail.com
Reply to: edvardjoensen@hotmail.com

**TELDU-
POSTURIN**

Søga, vakrar kvinnur og forfall

At siga, at Havana hevur sæð betri dagar, er ikki at taka munin ov fullan. Hesin staðurin, sum so mangan hevur verið bæði sungið og skrivað um, hevur av sonnum verið ein verðinsbyur í sínum vælmakts-døgum. Byurin andar av søgu. Her hava gingið menn alt frá Columbusi í miðöldini til mafiabossarnar Lucky Luciano og Meyer Lansky heilt upp at okkara døgum. Ivaleyst hava eisini sjórénarar sum Frances Drake og Henry Morgan herjað her, eins og kend fólk sum Marilyn Monroe, Errol Flynn og Frank Sinatra dæmdu væl at koma higar í tíðini millum Seinna Heimsbardaga og Kollveltingina. Bara soleiðis til stuttleika og fyrri at verða sædd.

Eisini kendir rithøvundar hava fingið íblástur hiðani. Kendir eru menn sum Graham Greene, sum skrivaði tað mangan til-tiknu bókina „Okkara maður í Havana“. Fyri ikki at gloyma Ernest Hemingway, sum bæði stóran part av lívi sínum her í Havana og í bygðini Cojimar beint uttan fyrri byn. Her hevur hann skrivað verk sum „Island in the Stream“ og ikki minst „Gamli maðurin og havið“, sum av álvara gjørdi hann kendan úti í heimi. Tað var eftir, at hendan bókina var komið út, at Hemingway í 1954 fekk bókmentavirðislon Nobels. Og árið eftir varð filmur gjørdur yvir søguna.

Men alt hevur sína tíð, og soleiðis er eisini

við býarinnar mæti. Havana er í dag langt frá tí, hann einaferð hevur verið. Tann angir, ið dag er yvir býnum, er ikki av filmsleikarum og øðrum góðum fólkum, sum tekur sær av lottum. Heldur er tað dalkingin og tey ótømdu ruskilótini, um tey yvirhøvar verða brúkt, sum ein merkir á sínum gongutúrnum gjøgnum smølu, annars hugnaligu gøturmar í gamla býnum. Og at fólk heldur ikki hava pengar um hendur, er rættliga sjónligt. Allastaðni verður tú stæðgaður av fólkum, sum vilja selja eitthvørt. Serliga sigarir. Ella tey vilja veita tær ymsar tænastur, sum tey nú halda, ferðamaðurin hevur brúk fyrri. Av teimum fyrstu 1.000 cubanarunum, eg havi møtt, mundu umleið teir 619 vilja selja mæ sigarir, meðan restin spurdi: „Taxi, Sir?“

Og so allar kvinnurnar. Mangan hevur verið tikið til kvinnurnar í Havana. Og sungið verður eisini ofta um tær. Ein tann kendasta er ivaleyst tann hjá Evert Taube. Hon, sum sat í vindeyganum og ongur pengar hevði eftir.

Og soleiðis hava tær tað eisini í dag. Og úrslitið er, sum so mangan aðrastaðni, at tær fara á almenna uppboðssolu. Tær sveima rúndan um hotellini, og tilboðini eru alla tíðina. Og tað, sum kanska er eitt tað ringasta, er, at talan er um heilt ungur gentur. Cuba er við at gerast ferðamannaland, eftir

at neyðin líkasum hevur noytt stjórnina at loyva fremmandum ferðafólki inn. Og tað hevur bæði fyrimunir og vansar við sær.

Eitt nú er tað beinleiðis vamlisligt at siggja hesar gomlu, slevandi skandinávarnar og týskararnar púra alment sita og kráma uppi á smágentum at kalla. Og tað hóast skokjvirksemið er bannað her á Cuba.

Tann allastaðni verandi lögreglumaðurin stæðgar tíðum ungum gentum, sum ferðast á gøtuni og biður um at siggja samleika-prógv, sum tær skulu hava hjá sær. Ein roynd at halda skokjulevnaðinum niðri, hóast hann ikki virkar serliga væl. Tann søguríki og fyrr so stolti hövuðsstaður Cuba er í álvarsligum forfalli. Húsinu detta beinleiðis niður yvir fólk, og tí eru myndugleikarnir, av berari neyð, farnir undir at seta hesar vøkr, gomlu bygningarnar í líkinda stand. Men fólkioð er blítt. Tú undrast stórliga á, hvussu tað ber til, at fólk, sum liva í so smáum korum, kunnu vera so fitt og fyrrikomandi. Eg kenni ikki endaliga svarið, men kann bert sanna, at eg havi kent meg vælkoman her. Hóast tey eru ágangandi, eru tey forvitin eftir at vita, hvør fremmandamaðurin er, og hvussu fólk liva, har hann býr. Hetta er jú eisini ein háttur at fáa ymiskt at vita um heimin uttan fyrri Cuba, tí framvegis er avmarkað, hvat fólk sleppa at lesa og siggja í sjónvarpi.

Hóast eg á hotellinum dagliga siggi til dómis CNN og kann siga frá um bæði tokvanlukkur í Bretlandi, vatnflóð í Miðamerika o.s.f., hava cubanar ikki hendan møguleikan. Tey hava tær rásir, og á teimum siggja tey oftast ein og hvønn film og eina av longu roðum Fidels. Men kortini siga tey, at tey vilja verða verðandi á Cuba. Tey vilja hava betri kor, men ikki flyta burtur. Eitt vanligt orðatak er: „Eg eri fyrri kollveltingini, men ikki kommunismuni.“

Tað er heitt. Eg siti í lótni á einum bókasavni í Capotei í Havana og sendi teldupost heim til Foroya. Uttan fyrri er hitin umleið 30 stig, og vætan í luftini er øgilig. Luftin er skitin, og hvørja ferð, er komi aftur á hotellioð, má eg skifta hvønn tráð. Ikki bara orsakað av sveitta, men stutt og greitt, tí eg eri skitin.

Seinni í dag fari eg saman við tulki mín-um at vitja gomlu skansarnar, sum í forum vóruð bygdir at halda bretsrum og fronskum sjórénarum burtur frá spanska ríkiðom-inum í býnum.

Sogan er rík, og ivaleyst verður okkurt at frætta seinni frá

„Tykkara manni í Havana“

Edvard í Skorðini Joensen
Havana á Cuba